

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

31. Conu. Bonziorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

feminis vetita, longè vberius in religionis obsequio locasset operam, quod vnum licuit cum esset eximia & clarissima poëtria, Christianam doctrinam excellenti carmine complexa, ab orbe condito ad sancti spiritus in Apostolos descensum pertexuit, ipsūque Rhodium & Marchesium, post Euangelij fatores Apostolos celebravit, adiungens versui figuris musicis ad quas passim ubique ab Neophitis poëma cantabatur religiosa quidem voluptate, sed fructu in ethnicos maiori dū intelligere cupiant apertiorem eius sententiam, eaque precepta baptizantur. Sed fuit Catharinæ gloriosior opera quod Matri Christianam persuasit, cultissimi quoque ingenij matronæ, & in mysteriis Decorum acute explicandis adeo eloquenti, vt eam Bonziz Magistram nuncuparent. Tamen verò nihil ita saxum atque indomitum vt in sacrilegum suo sunt Bonziz, sed hæc Principum feminatum quas norant esse literatissimas duplex ad Deum conuersio, adegit vel inuitos vt intelligerent equæ tantum tam potens ratio valuisset eas ab auitis sacrorum ritibus transferre ad sacra peregrina, peregrini suasi, & barbari hominibus? vrbis regio ad pontem decumanum habitabatur ab iis tum Saurum Vais, hoc est Cœnobitis, & Monialibus; quorum statim ceteris & vtrisque communes Saiuaia dicebantur, agebant in iis de rebus animi, & meritis operum, post vitam sibi profuturis, vt rebantur fore que in publici commodum fierent, cuiusmodi fuit viarum publicarum longitudo contrahere, vel asperitatem complanare; fossas, amos, torrentes pontibus iungere; Xenodochia gratuita peregrinantibus instruere, & his similia, quibus tum ipsi, tum iis deuoti; sumptus necessarios suggerebant. Ex his aliorum comparatione vt magis errantibus, sic minus reis, cordatiores quidam senes conuenerunt ad explorandum Rhodij doctrinam de qua suo in cœtu magnificè postea reuelerunt, hinc magno numero, ad illum milliari altero venire, licet ætate decrepita nonnulli; eius disciplinam alacres poscere, abundeque ab eo eruditi, etiam sacrum fontem, cuius cerimonia solenni effecti compotes foundationem eius Ecclesiæ mirum quantum inuere, non modo quod Bonziz, & Archibonziz, & vulgo antea pro sanctis habiti, verum quod exemplo Christianæ virtutis eminentiori alios instamarent; iis potissimum debetur hospitalis domus quæ prima omnium in Tunchino ægrotis, & pauperibus instituta, etiam ethnicis; magno fuit ad eorum salutem præsidio.

Sed inter Bonzios seu Saios dignum est peculiari laude, vnus illorum peculiare decus, & illustre, agebat itinere bidui ab vrbe in castello Cufciæ nomine, quod suæ cuiusdam sceleratissimæ amicæ Rex beneficiarium dederat; illic spurca sus, & ex luto concreta sædissimo, demone tamen superior; superbificum sibi, tanquam Deæ templum posuerat propudiosi sui quæstus sumptu sacrilego & immani; medio in templo, velut sacrarium, elaboratum gemmis, omnique ad miraculum, opere, hoc sibi cœnosum & stolidum animal post mortem destitabat, Tunchinorum Venus, adorationibus populorum, admirabilitate

3^r.
Conu. Bon-
ziorum.

pulvinaris, nulloque honorum consortio simulachro Beatam se sola fore insanians. Procuratori templi locatis grandibus quem narro Bonzius fidam illi nauabat operam. Sed is aliquando cum vxore in aulam profectus, tam secunda fama legis nouæ, vitæque afflati sunt quam & Principes feminae, & doctissimi Bonziji sectarentur, vt eidem, & ipsi manus illico dederint, edoctique de illa fassus, & sacro baptismo purgati, noua ex eo, cum mentis nouitate hauserint nomina, ille Antonij hæc Paulæ, multorum vterque sempiterno bono delecti cælitus, parique ad illud promouendum generositate animi, & ardore. In pagum reuersi, templum impiæ meretricis quod cremare non poterat Antonius claudit, & Christo vitis, Paula mulieribus prædicando incumbunt tam prosperè, vt paucis diebus ad centum Rhodio mitterent baptizandos. Mutatione Antonij & templi sui solitudine, superba meretrix in furorem acta, fratri suo pagi præfecto mandat; hominem aduocet; acerbe coram reprehensum, iubeat Christum abiicere; minas addat si verbis non cesserit; etiam verbera, si nec minis. Publicè igitur in foro cæsus est, contestans nullis se mortibus à Christo, ad cultus dæmonum reuocandum, vxore magnanima viro suo gloriosam ignominiam inuidente. Post inclinantibus constanti amborum prædicatione in Christum paganis, ab impurissima Domina quæ nec vocem iis nec vitam eripere poterat, pagò eieci aliò transire, vnus sibi quibus tegebantur relictis vestibus, sed ita exilio alacres vt popularium animis concione quauis, beatitatem legemque Christianam efficacius commendarent. Pago indè collecti, ab humanissimo toparcha, nactique liberum de diuinis & Christo sermonem palam breui fecere quantus ipsos ageret spiritus, attonito plurimum Rhodio, sisti sibi ab iis nunc viginti, post paulum triginta; octoginta interdum seu baptismi candidatos seu discipulos; eò planè successu mirabiliore, quò erant in iis non exiguo numero Literari, quibus solent illic, magno esse contemptui simplices, & ignari, qualem fermè sciebant Antonium.

Prosperante in hunc modum Deo suorum laboers, & domo iam nostra frequentæ impari, tùm Christianorum, tùm Christianismum prestantium, Regi supplicarunt quando eius populum in dies auctius ad salutem animæ vocabat Deus, dignaretur pro suo in eos amore, attribuere iis solum vbi numeri tanti capax ædificium poneretur, in quo cæli Dominum laudarent, & preces ad eum in sacris mysteriis pro illo funderent; quibus supra quam dici potest, Rex munificus & comis non aream modo, sed ædificium insuper annuit. Necessitatem illam laxandi spatijse iam antea vidisse, sibi que tunc rogante nemine decretum ei occurrere. Irent, & solum vbiuis in vrbe idoneum legerent, cætera sibi permitterent. Quod nihilo parcius ab eo præstitum quam promissum; Domo ad palatium constructa, vt esset à furibus, & incendiis tutior, eius pars maxima dedicata est sacris muneribus; Patres illuc sedem quarto quam aulam attigerant mense, transfulere. Dicebat illic ad populum

32.
Lustralis a-
quæ miracu-
la innume-
rab.

Rhodijs per diem quinques, subindè sexies frequenti auditore; lustrabat bis quot hebdomadis vitali fonte, cathecumenos vt minimum viginti, sæpius quadraginta, in quibus illustres, & Regni Primates; Magdalena ex Regis defuncti vxoribus; Iosephus & Anna, non angusti imperij dynastæ, Ignatius illorum filius natu maior, adoptiuæ Regis finæ deponfus. Michaël annorum viginti, Mandarino natus Regis demortui genero, cum matre, & fratre, imperantis tunc Regis ephobo; Præfectus cohortis prætorix, multique quod profus mirabile Bonzij, vt qui obstinatam flagitijs superstitionem cum ægerrimè deponant, simulachrorum tamen quibus alebantur abiectis pro Christo stipendijs alacriores mendicarent, quàm olim Deorum edulia, & idololatrarum patinas ructassent. Facile omitto alios nobiles, Literatos, Magistratibus varijs spectabiles qui nascentem illic Ecclesiam illustrarunt; iniquum arbitror præmittere Mandarinum, qui constructum à se sumptu magnifico templum ingens, audito Rhodio, Patribus donauit, intactum adhuc ab idolis, & cultu Deorum nefario, baptizatusque cum filio, & vxore, templi eiusdem Reginae Deiparæ sacrandi læta solennia cum Christianis celebrauit. Adolescentem hanc Neophytorum fidem, incredibile est quot miraculis, quam certis, atque perpetuis firmaret prodiga Christi manus; ethnicorum duritiem, quanta vi quæteret; omnis generis morbos, omnis ingenij dæmones, truculentos, asmodeos, familiares (qui suum videntur in Tunchino locasse paradysum, solutam videlicet maleficijs omnis facultatem) ex corporibus, ædibus, oppidis expellens; rerum ergo sacrarum vulgata efficacitate, acciti Patres sæpissimè etiam ab idololatrijs, malorum sibi remedia à Christo petentibus; adessè Neophyti Patribus comites; obseruare quid, & quomodo agerent, gnarique vim illam malorum omnium medicam, haud aliundè quam à Deo, lustrali aquæ sacrisque cæteris infundi, piè statuerunt, efficacix futura nihilo leuioris, si suis ipsimet eadem manibus adhiberent, quam plane illorum fiduciam ex æquo euentus sequebantur. Et inagnum quidem hinc Patribus temporis redempti compendium, magis necessarijs infumendi; hinc verò ethnicis religionis veræ argumentum ineluctabile, dùm cernunt ab hominibus heri suis, hodie Christianis illa patrari miracula, & multum inuitos reluctantesque dæmones fugari, virtute profecto non alia, quam eius cui parent, vniuersa; quod manifestius turba quædam veneficorum sensit. Ibat artes suas in pagum exertura Christianis nuper initiatum sacris; euntem media in sylua monet distincta vox, præsentè à quo procederet nemine, frustra illos esse; viam & operam perdere; nullus, inquit, ex nobis, residuus ibi est qui auxilio vobis sit, ita omnes illinc ad vnum pepulit à Christianis depacta crux, nec iam nostrum quicquam, adfuturus est illie ad vestras cantiones etsi millies repetitas; nec si adfuerit, quicquam vestra gratia tentaturus, cum exarmatos illa crux, etiam eneguarit. Pudebat nimirum dæmones, videri populo

fractos,